

Діалогові формати роботи з батьками вихованців дошкільних навчальних закладів як педагогічна проблема

Закон України «Про дошкільну освіту» (2001) визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку системи дошкільної освіти, що ставить на меті забезпечення розвитку, виховання і навчання дитини, ґрунтуючись не тільки на досягненнях вітчизняної науки та надбаннях світового педагогічного досвіду, а й на поєднанні сімейного та суспільного виховання [4].

Базовим компонентом дошкільної освіти – Державним стандартом дошкільної освіти України, зведено норми і положення, що визначають державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6 (7) років; сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи, а також визначено вимоги до обсягу необхідної інформації, життєво важливих умінь і навичок, системи ціннісних ставлень до світу та самої себе і є обов'язковими для виконання всіма учасниками освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах [1, с. 4].

Відповідно до ст. 27 Закону України «Про дошкільну освіту» (2001), п. 33. Положення про дошкільний навчальний заклад (2003) учасниками навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі є діти, педагогічні та медичні працівники, помічники вихователів та няні, фізичні особи, які надають освітні послуги у сфері дошкільної освіти за наявності ліцензії, батьки або особи, які їх замінюють [3; 4].

Серед більшості батьків спостерігається недостатнє розуміння визначеності ролей та розподілу функцій щодо розвитку, виховання і навчання дітей родиною та дошкільним закладом. За висновками комплексного дослідження стану системи дошкільної освіти України (2013) батьки не усвідомлюють своєї відповідальності за виховання й освіту власних дітей і часто більшість виховних функцій перекладають на дитячий садок [2, с. 84].

Сучасні батьки, здебільшого мами, на Інтернет форумах активно обговорюють проблему якості освітніх послуг, діляться

враженнями про стосунки з вихователями, досвідом догляду за дитиною, формулюють завищені і невідповідні віку дитини вимоги до навчання і виховання, питають рекомендацій у психологів і ставлять під сумнів поради педагогів. Останні буває погоджуються з нераціональними вимогами батьків, які вважають, що мають достатній важіль впливу на якість дошкільної освіти – фінансову допомогу. Незнання з боку батьків нормативно-правової бази, що визначає функцію дошкільного закладу не як плацдарм до шкільного навчання, призводить до порушення психічного і фізичного здоров'я дітей, особливо міст-мегаполісів, де наповнюваність груп перевищує 100%, а негативна тональність повідомлень про дошкільні заклади в засобах масової інформації породжує негативне соціальне уявлення про систему дошкільної освіти.

«Важливим фактором для своєрідного виявлення дітей – є веселість в житті, як у родинному оточенні, так і в дитячому садку... веселе життя – це життя, де панує радість [5, с. 163]», - так зазначала класик вітчизняного дошкільного виховання Софія Русова в педагогічному доробку «Нові методи дошкільного виховання (1927). На наш погляд, ця думка великого педагога, не втрачає актуальності майже 100 років потому і її варто було б взяти до уваги, вирішуючи проблему формування партнерських відносин між батьками вихованців та персоналом дошкільного закладу, адже спільним фактором, що поєднує цих учасників освітнього процесу має бути веселе життя як своєрідне виявлення дитини і вдома і в дитячому садку.

Економічна та соціальна ситуація, культурний і освітній потенціал різних сегментів батьківської аудиторії, комунікативні здібності самих педагогів дошкільних навчальних закладів переводять класичну просвітницьку роботу з родинами вихованців на нові формати – діалогові. У сучасному українському суспільстві зростає соціальний запит з боку батьків на інтерактивні форми співпраці з дошкільним закладом (спільні заходи «діти-батьки-педагоги» як на території, так і за межами закладу). Все частіше батьки виступають ініціаторами спільних заходів між учасниками освітнього процесу, позитивне ставлення до яких вже починає носити системний, а не епізодичний характер.

Педагогам дошкільних закладів мегаполісів дуже складно здійснювати просвітницьку діяльність. Стендові форми роботи вичерпують свої можливості і втрачають актуальність. Використання батьками привабливого урбанізованого середовища, зовнішнього джерела інформації про потреби дитини – мережі Інтернет спонукають до пошуку засобів комунікації педагогів з батьками.

Серед дошкільних закладів столиці все більшої популярності набуває проектна діяльність учасників освітнього процесу. На виконання міської програми «Освіта Києва. 2011-2015 рр.» з метою підвищення професійної компетентності педагогів дошкільних навчальних закладів, виявлення і впровадження сучасних технологій в організацію роботи з родинами вихованців дошкільних навчальних закладів з 01 жовтня 2012 року по 15 січня 2013 року було проведено міський конкурс проектів на кращу організацію роботи з батьками в дошкільних навчальних закладах.

За результатами розгляду поданих конкурсних матеріалів та ознайомлення з роботою дошкільних навчальних закладів було визначено переможців міського конкурсу таких проектів. В номінації «Соціальне спрямування» перше місце посів проект «Школа батьківства» - клуб сучасних родин» ДНЗ № 343 Шевченківського району (автори Акоюн Л. В., завідувач, Погорелова Л. І., практичний психолог); в номінації «Екологічне спрямування» перше місце здобув проект «Встаньмо миром за природу» ДНЗ № 532 Святошинського району (автори Братанова Л. В., завідувач, Ніжнік О. І., вихователь-методист); у номінації «Культурологічне спрямування» перше місце виборов проект «Родинний театр в умовах дошкільного навчального закладу» ДНЗ № 350 Солом'янського району (автор Роговик І. А., завідувач); у номінації «Інформаційно-комунікативне спрямування» перше місце віддано проекту «Трикутник успіху» ДНЗ «Міжнародний дитячий садок «Меридіан» Подільського району (автор Фатма Карагозлю, методист).

Позитивним моментом конкурсу виявилась участь і приватного сектора послуг з надання дошкільної освіти, що надав можливість познайомитися з простором дії, гнучкістю і динамізмом роботи педагогів щодо просвіти батьків.

Ці та інші проекти в роботі з родинами вихованців виокремили найбільш актуальні аспекти просвітництва родин: формування позиції «відповідального батьківства»; усвідомлення унікальності дошкільного віку дитини; орієнтації на особистісний розвиток дитини, розкриття її творчого потенціалу з урахуванням особливостей вікового етапу; орієнтації на соціалізацію дитини; усвідомлення власної ролі розвитку дитини як в родинному колі, так і соціумі та ін.

Проект як діалоговий формат роботи з батьками вихованців дошкільних закладів виокремив проблему достатнього / недостатнього рівня комунікативних компетенцій педагогів (здобута недостатньо ефективна освіта, кадрова криза фахівців-дошкільників, відсутність спеціальних курсів про роботі з родинами).

Вивищення кваліфікації педагогічних працівників на кафедрі дошкільної і початкової освіти ІІПО КУ імені Бориса Грінченка передбачає розподіл годин в бік переваги практичної частини. Дошкільні заклади, переможці і лауреати конкурсу, є базами для надання педагогам міста практичних і теоретичних навичок співпраці з батьками, побудови діалогічної моделі спілкування, поведження в складних ситуаціях тощо. Педагоги не вмотивовані матеріально, та надання власної бази для проходження практики сприймається не як додаткове навантаження, а як засіб додаткового контакту з батьками, залучення їх до спільної суб'єкт-суб'єктної діяльності щодо популяризації дошкільля.

Список літератури:

1. Базовий компонент дошкільної освіти [Текст] / Науковий керівник : А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в : Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – Київ, 2012. – 26 с.

2. Комплексне дослідження стану системи дошкільної освіти України. Аналітичний звіт за результатами дослідження [Текст] / Горський А. Є., Буданова О. Б., Барматова І. В., Овчар О. В. – Київ, 2013. – 112 с.

3. Положення про дошкільний навчальний заклад. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 р. № 305 [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF> – Назва з екрана.

4. Про дошкільну освіту. Закон України від 11.07.2001 № 2628-III [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> - Назва з екрана.

5. Русова С. Нові методи дошкільного виховання [Текст] // Вибрані педагогічні твори : У 2 кн. Кн. 1 / За ред. Є. І. Коваленко; Упоряд., передм., прим. Є. І. Коваленко, І. Пінчук. – Київ : Либідь, 1997. – 272 с.

*Христина Микитейчук
(Чернівці)*

Ділова гра як засіб професійної підготовки майбутніх педагогів

Очевидними у сучасній педагогічній освіті є суперечності між тенденціями розвитку системи освіти та рівнем професіоналізму педагогів; між вимогами суспільства до підготовки педагогічних кадрів та технологіями навчання студентів; між рівнем підготовки абітурієнтів і вимогами до випускників педагогічних спеціальностей.

Подолання виділених суперечностей, підвищення ефективності навчального процесу в усіх ланках освіти видається можливим за умови використання таких технологій, форм, засобів і методів навчання, які б посилювали пізнавальну активність студентів. Арсенал таких технологій сьогодні досить широкий і різноманітний. Однією з них є ділова гра - форма діяльності людей, що імітує ті чи інші практичні ситуації, один із засобів активізації процесу навчання у системі освіти, модель навчального процесу, що базується на спонуканні слухачів до таких розумових операцій, як інтерпретація, побудова висновків і узагальнення.

На доцільність і необхідність використання ділових ігор у підготовці фахівців звертали увагу В.Бабурін, М.Бірштейн, Я.Бельчиков, А.Вербицький, С.Гідрович, Т.Долбенко, В.Єфімов, В.Комаров, Н.Кудінова, І.Куліш, І.Мамчур, О.Парубок, П.Підкасистий, В.Рибальський, І.Ситник, І.Сироежин, А.Смолкін, Т.Хлебнікова, В.Христинко, Ж.Хайдаров, П.Щербань та ін. Вони наводять загальні правила організації, конструювання й проведення ділових ігор. Обґрунтуванню можливостей ділової гри у різних галузях науки та умов цілеспрямованого застосування ігрової діяльності в процесі формування